

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької
діяльності

Допущено до захисту
завідувач кафедри

“ _____ ” _____ 20 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за темою:

«УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПП «ІЗМАЇЛAVTOІНВЕСТ»»

Виконавець:

Студент Факультету економіки та
управління підприємництвом
Євдокімов Андрій Дмитрович _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент,

Літвінова Вікторія Олександрівна _____

Одеса 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	5
1.1. Економічна сутність категорії «основні засоби»	5
1.2. Облік та класифікація основних засобів	13
1.3. Напрями вдосконалення управління використанням основних засобів	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПП «ІЗМАЇЛАВТОІНВЕСТ».....	35
2.1. Загальна характеристика підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест»	35
2.2. Аналіз техніко-економічних показників підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест».....	41
2.3. Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест».....	49
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПП «ІЗМАЇЛАВТОІНВЕСТ»	56
3.1. Підвищення ефективності використання основних засобів ПП «Ізмаїлавтоінвест» за рахунок збільшення їх завантаження	56
3.2 Підвищення ефективності використання основних засобів ПП «Ізмаїлавтоінвест» за рахунок активізації маркетингової діяльності	61
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71

ВСТУП

Фундаментом розвитку будь-якої соціально-економічної системи є стабільне, стійке у часі, надійне її функціонування у довгостроковій перспективі. Одним із базових елементів, без яких неможливо забезпечити діяльність будь-якого суб'єкта господарювання, виступають основні виробничі фонди, чия структура та параметри кругообігу виступають рушійною силою у формуванні кінцевого продукту. Організація ефективного їх використання може стати як елементом успіху, так і фактором необґрунтованого зростання собівартості продукції та послуг.

Важливості аналізу ефективності використання основних засобів з метою виявлення резервів її підвищення, оцінки потреби в оновленні складу засобів праці приділяється помітна увага в сучасних наукових працях. Дослідники Ларіна К.М., Карпунін А.Ю., Сідельникова Г.П., Відясова С.С., Вахрушева, Н.А., Ліберман, Я.Л., Вілкова, Ю.В., Горбунова, Л.М., Голуб, Л.А., Лялякін, Н.Ю. та багато інших справедливо вказують на те, що від ефективності управління основними фондами безпосередньо залежать головні показники діяльності підприємства, такі як: продуктивність праці, обсяг випуску та реалізації продукції (робіт, послуг), собівартість продукції, фінансовий результат діяльності підприємства, рентабельність діяльності.

Мета роботи – розробка рекомендацій з ціллю покращення показників економічної ефективності використання основних засобів підприємств.

Об'єктом дослідження, по відношенню до якого необхідно розробити комплекс передбачуваних заходів, є ПП «Ізмаїлавтоінвест».

Предметом дослідження є ефективність використання основних засобів підприємства.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були сформульовані та поставлені такі завдання:

- розкрити сутність основних засобів підприємства;

- дослідити сучасні методичні підходи до визначення ефективності використання основних засобів;
- проаналізувати економічну ефективність діяльності ПП «Ізмаїлавтоінвест»;
- проаналізувати ефективність використання основних засобів підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест»;
- виявити проблеми у процесі забезпечення ефективності використання основних засобів та розробити рекомендації щодо її вдосконалення на ПП «Ізмаїлавтоінвест».

Методологічна база. У процесі дослідження використовувались такі методи: монографічний метод дослідження наявних інформаційних і літературних джерел, наукових праць, методи фінансового аналізу: розрахунок і оцінка фінансових коефіцієнтів; статистико-аналітичні методи і прийоми: зведення і угруповання статистичних даних; аналіз рядів динаміки; сучасні методики оцінки ефективності використання основних засобів підприємства.

Інформаційну базу дослідження складають дані бухгалтерської і фінансової звітності підприємства, інформація з періодичних видань, монографії, наукові статті і підручники вітчизняних і зарубіжних фахівців з питань використання основних засобів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (45 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 66 сторінках. Робота містить 19 таблиці, та 9 рисунки.

ВИСНОВКИ

Аналіз наукової літератури свідчить, що з визначення сутності основних виробничих фондів немає єдиного підходу. Деякі вчені намагаються розмежувати поняття «основні фонди», «основні кошти» та «основний капітал», інші, навпаки, використовують ці категорії у своїх роботах як синоніми. Слід зазначити, що «основні засоби» як окрему категорію почали розглядати лише на етапі економічного розвитку. У перших роботах економістів розглядалася лише категорія капіталу, до якої як одну із складових включали кошти. Вперше поняття основних засобів згадується у працях французької школи на чолі з А. Гільбо та Е. Леоте, які вважали, що актив включає основні засоби, оборотні кошти, витрачені кошти (вкладені у незакінчені процеси), засоби дебіторів та збитки. На сьогоднішній день будь-яка організація матиме основні засоби, які характеризуватимуть її технічний рівень виробництва. Актуальною проблемою є питання ефективного використання основних засобів. Будь-яке діюче підприємство має постійно аналізувати основні засоби за такими характеристиками як склад і структура, стан та ефективність використання. Аналіз за даними критеріями дозволить виявити слабкі сторони в компанії.

Всі основні фонди класифікуються за економічними ознаками, найбільш важливими з яких є функціональне призначення, інтенсивність зношування та терміни служби, ступінь впливу на роботу підприємства, технічна новизна, ступінь мобільності (рухомі або нерухомі) та ін. Велике значення має також угруповання по галузях народного господарства, формується так звана галузева структура. Відмінною рисою основних засобів є саме знос, який з'являється в результаті поступового їх функціонування. Знос основних засобів – це витрачання вартості основних засобів за певними нормами. У результаті виробничого процесу підприємства одна частина вартості основних засобів безперервно перерозподіляється на готову продукцію, а друга частина вартості залишається у них. Вартість, що перерозподіляється, щодня

переноситься пропорційно терміну служби основного коштів до повного її скорочення. Під терміном використання розуміється термін корисного використання кошти праці, інакше кажучи це період часу, під час якого основний засіб здатне виконувати свої функції, цим приносити підприємству дохід.

Важливість аналізу ефективності використання основних засобів з метою виявлення резервів її підвищення, оцінки потреби в оновленні складу засобів праці приділяється помітну увагу у сучасних наукових працях. Більшість вчених справедливо вказують на те, що від ефективності управління основними фондами безпосередньо залежать основні показники діяльності підприємства, такі як: продуктивність праці, обсяг випуску та реалізації продукції (робіт, послуг), собівартість продукції, фінансовий результат діяльності підприємства, рентабельність діяльності. Глибокий інтерес науковців до грамотного управління основними засобами надає особливої важливості аналізу ефективності використання основних засобів, обґрунтованості інструментів та методів такого аналізу існуючі способи оцінки ефективності використання основних засобів передбачають вирішення певних завдань.

Компанія ПП «Ізмаїлавтоінвест» зареєстрована за юридичною адресою: Україна, 68670, Одеська обл., Ізмаїльський р-н, село Саф'яни, вулиця Суворова, будинок 57. Основні вид діяльності: інший пасажирський наземний транспорт; технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів; роздрібна торгівля газетами та канцелярськими товарами в спеціалізованих магазинах; пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення; надання послуг таксі; вантажний автомобільний транспорт; надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна. У підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест» зареєстровано 0 торгових марок, 5 одиниць автотранспорту в користуванні та 2 у керуванні, має 1 ліцензію. Ліцензія «З внутрішні перевезення пасажирів автобусами» видана Державною службою України з безпеки на транспорті.

Результати оцінки ефективності економічної діяльності транспортного підприємства дали наступні результати: чистий дохід від реалізації продукції у період 2020-2022 рр. зростає більш повільними темпами ніж повна собівартість реалізованої продукції, що негативним чином впливає на усі показники рентабельності. Рентабельність продажу скорочується на 81,5%. Фінансовий результат до оподаткування за період, що розглядається скорочується майже на 81%. Чистий прибуток демонструє більшу негативну тенденцію, знижуючись з 3 тис. грн. у 2020 році до 0,3 тис. грн. у 2022 році. Тобто загальне зниження становить 90%. Середньорічна чисельність працюючих протягом періоду скорочується з 16 осіб у 2020 році до 10 осіб у 2022 році. Загальне скорочення становить 37,5%, тобто більше ніж на третину. Відносно негативну тенденцію мають також показники використання основних засобів: фондвіддача скорочується на 34% на фоні зростання середньорічної вартості основних фондів на 59%. Показники продуктивності праці та використання обігових коштів демонструють стійку позитивну тенденцію. Рентабельність продажу протягом періоду демонструє вкрай низьке значення – менше одного відсотку – що свідчить про низький рівень прибутковості діяльності.

Підприємство ПП «Ізмаїлавтоінвест» має на обліку 5 транспортних засобів у власності та 2 транспортних засоби в управлінні. Це 7 мікроавтобусів ємністю від 12 до 21 місця різних виробників та років випуску. Розглянемо ефективність використання основних засобів ПП «Ізмаїлавтоінвест», як головного ресурсу автотранспортного підприємства. Відповідно до динаміки показників вартості основних засобів, змінюються показники придатності. Коефіцієнт фізичного зносу зростає з 0,2 до 0,7 наприкінці періоду, а коефіцієнт придатності навпаки, скорочується до 0,4. Така динаміка показників свідчить про стрімке зношування та відсутність роботи по відновленню основних засобів. Крім того, можна зафіксувати низький рівень використання потужності підприємства у 2022 році. З можливого фонду часу (при роботі підприємства у 2 зміни) у 39872 години, підприємство працювало

лише 11694 годин. Фондовіддача не має однорідної тенденції. У 2021 році скорочується на 40% у зв'язку з тим, що у цьому році на 75% зростає середньорічна вартість основних фондів (підприємство поповнило парк автомашин). У 2022 році спостерігаєте значне підвищення показника (близько 66%). Всього за період фондівіддача скорочується незначно – на 0,3%. Відповідно динаміки фондівіддачі змінюється фондоємність. Протягом періоду зростання показнику фондоємності становить 0,03 копійки у розрахунку на 1 грн. чистого доходу.

Як виявив аналіз ефективності використання основних засобів підприємства ПП «Ізмаїлавтоінвест» на підприємстві спостерігається низьке завантаження транспортних засобів у часі. Коефіцієнт завантаження становить лише 30% від наявного ефективного фонду часу. Ізмаїльській район має розгорнуту автотранспортну інфраструктуру, яка у період військового стану стала основним джерелом руху пасажирів та вантажів у регіоні. На сьогодні ринок транспортних перевезень району заповнено дуже щільно. Але є й резерви. Ми провели моніторинг перспективних напрямів міжміського сполучення та виявили незайняту нішу, а саме сполучення між містами Ізмаїл та Дніпро. Відстань між містами 780 км, що обумовить тривалість поїздки на рівні 14 годин. У результаті реалізації заходу можна буде спостерігати підвищення усіх показників ефективності використання основних засобів підприємства. Зросте фондівіддача а фондорентабельність, підвищиться коефіцієнт використання транспортних засобів у часі (коефіцієнт завантаження виробничої потужності). За рахунок необхідності розширення штату працівників, скоротиться фондоозброєність праці. Захід потребує незначних капітальних вкладень, які повернуться підприємству протягом 1 місяця.

Найменшу рентабельність демонструє основний вид діяльності підприємства – маршрутні рейсові перевезення. За цим напрямом доходи ледве покривають витрати підприємства. Найбільшу норму та частку рентабельності формують тендерні замовлення. Але с часом перемагати у

тендерах стає все складніше, контроль за цією діяльністю у суспільстві посилюється. Тому планувати ефективність діяльності підприємства на підставі участі у тендерах вважаємо недоцільним, у зв'язку з значною невизначеністю реалізації таких планів. За 2022 рік підприємство мало лише 1 замовлення з нерегулярних перевезень на суму 1045 грн. – потрібно було доставити дітей від розважального центру до кафе. Тривалість перевезення становило 2 години. Тобто фактично у 2022 нерегулярні перевезення підприємством майже не виконувалися. Тому вважаємо доцільним провести роботу, спрямовану на прирощення клієнтів, зацікавлених у тимчасовому або періодичному співробітництві. Для цього ПП «Ізмаїлавтоінвест» необхідно активізувати маркетингову просувну діяльність: розмістити інформацію про послуги підприємства на сайті OLX.ua та створити сайт-візитівку з інформацією про компанію, наявний фонд транспортних засобів та послуги. У результаті реалізації заходу щодо активізації маркетингової діяльності можна буде спостерігати підвищення показників ефективності використання основних засобів підприємства. Зросте фондвіддача на 1,73 грн./грн. та фондорентабельність, на 2,08 відсоткових пункти, на 350 годин збільшиться потрібний фонд часу, що забезпечить підвищення коефіцієнту використання транспортних засобів у часі (коефіцієнту завантаження виробничої потужності). Захід потребує незначних капітальних вкладень, які повернуться підприємству протягом 1,5 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ауленко Н.Б. Економічний аналіз Навчальний посібник. К.: Інфра-М, 2021. 157 с.
2. Артеменко В.Г., Беллендир М.В. Економічний аналіз .: ДІС, 2021. 385 с.
3. Гарнов А.П., Хльовна Є.А., Мильник А.В. Економіка підприємства Підручник. Астель: Юрайт, 2019. 304с.
4. Ковальов В.В. Аналіз фінансово-господарську діяльність підприємства. К.: Проспект, 2021. 522 с.
5. Мухіна І.А. Економіка організації підприємства : навч. допомога. 2-ге вид., стер. ФЛІНТА, 2017 – 320 с.
6. Економіка підприємства: підручник для вузів/За ред. проф. В.Я. Горфінкель. [6-те вид., перераб. та дод.]. : ЮНІТІ-ДАНА, 2014. 670 с.
7. Основні засоби: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 року № 92 . URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: http://www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.pdf.
9. Єпіфанова І. Ю., Ткачук Л. М., Беркатюк Ю. О. Теоретико-методичні аспекти управління основними засобами будівельних підприємств. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4.
10. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Волоська Н. Р. Сутність поняття «основні засоби». *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4 (04). С.127-131.
11. Папова, Л.В., Кочергіна А.П., Кадиров А.Р. Активи організації та їх класифікація. *Сучасна економіка: проблеми, перспективи, інформаційне забезпечення*. Матеріали VI міжнародної наукової конференції, присвяченої 95-річчю ДАУ та 15-річчю кафедри теорії бухгалтерського обліку. 2017. С. 149-153.

12. Наказ № 561 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів» від 30.09.2003
13. "Наказ Міністерство фінансів України № 92 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 URL:
14. <http://www.minfin.gov.ua>"
15. Шадріна Г.В. Економічний аналіз. Теорія та практика. Юрайт, 2017. 515 с.
16. Тягушева, Е.А. Проблеми обліку амортизації основних засобів / Контентус. 2018. № 6 (35). С. 18-22.
17. Ткач В. И. Международные принципы учета амортизационных отчислений. Экономист. 2019. № 7. С. 63–71. с.
18. Будавей В. Ю. Проблемы амортизации в промышленности. Финансы. 2020. 191 с.
19. Кагарманова А.І. Методика аналізу основних засобів підприємства. Науково-практичний журнал Алея Науки. 2019
20. Ларіна К.Н., Карпунін А.Ю. Порівняльна характеристика окремих методичних підходів до аналізу основних засобів та ефективності їх використання. Міжнародний журнал гуманітарних та природничих наук. 2016. №1-5. С. 86-90.
21. Сідельнікова Г.П., Відясова С.С. Аналіз ефективності та шляхи поліпшення використання основних засобів на підприємстві. Інноваційний розвиток. -2018. №5 (22). С. 150-152.
22. Вахрушева Н.А. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів. Економічні науки 2019. № 177. С. 46-50.
23. Ліberman Я.Л., Вілкова Ю.В., Горбунова Л.М. Дослідження ефективності використання металорізальних верстатів у сучасному машинобудуванні та деякі методи її підвищення. Технічні науки. 2019. № 9. С. 526-541.

24. Голуб Л.А., Лялякін Н.Ю. Аналіз залежності норми прибутку від фондівіддачі у галузях економіки. Досягнення вузівської науки. 2018; збірник статей Міжнародного науково-практичного конкурсу У 3-х ч. Ч. 2. Наука та просвітництво, 2018. С. 73–77.
25. Пашук Н.Р., Аліжонова Б.І.К., Вороніна Л.В. Основні засоби сільськогосподарської організації: аналіз та підвищення ефективності їх використання. Науковий журнал. 2018. Т. 7, №1 (22). С. 150-153.
26. Юнусов Д.А. Аналіз використання основних фондів та виробничих потужностей. УЕПС: управління, економіка, політика, соціологія. 2018. № 3. С. 42-45.
27. Ганюта О.М., Лобанова М.А. Ефективність використання основних фондів. Синергія наук. 2019. № 32. С. 299-303.
28. Ожегов С.І. Тлумачний словник російської. Світ та освіта, 2016. 1376 с.
29. Кутузова В.О., Брікса П.А. Проведення аналізу стану та руху об'єктів основних засобів організації. Калузький економічний вісник. 2019. № 1. С. 42-45.
30. Разіньков, П.І., Разінькова, О.П. Проблеми підвищення ефективності формування та використання основних виробничих фондів підприємства. Вісник МДУ. Серія: Економіка та управління. 2019. №3 (47). - С. 110-119.
31. Шадріна Г.В., Богомолець С.Р., Косорукова І.В. Комплексний економічний аналіз організації. Академічний проект, Фонд "Світ", 2005. 288 с.
32. Азісова О.М., Заступов А.В. Методичні питання щодо використання основних виробничих фондів підприємства. Проблеми розвитку підприємств: теорія та практика. 2018. № 1. С. 144-148.
33. Петрова А.А., Гурбандурдієва Д.Д. Вартісні та аналітичні інструменти оцінки основних засобів на підприємстві. Вісник науки. 2019. Т. 1, №11 (20). С. 86-91.

34. Микільська Е.В. Аналіз фондівддачі. Економічний аналіз: теорія та практика. 2006. № 20 (77). С. 11-14.
35. ІНечаєв А.С. Методика нарахування амортизації з урахуванням ліквідаційної вартості та фондівддачі. Вісник економічної науки. 2010. № 2 (183). С. 135-137.
36. Дубініна О.М. Факторний аналіз фондівддачі інтеграційних формувань. Науковий вісник. 2008. № 32. С. 126-134.
37. Зайончик Л.Л., Шевельова Є.В., Гордєєва Е.В. Вплив облікової політики на показники фінансово-економічної діяльності організації. Вісник КНТЕУ. Серія «Економіка та менеджмент». 2018. Т. 12, № 4. С. 113-121. DOI: 10.14529/em180414
38. Скорохід М.А. Методологія формування та методи аналізу фондівддачі. Інформаційно-аналітичний бюлетень 2002. № 7. С. 56-59.
39. Крапівін, Д.С. Фондівддача як критерій визначення економічного потенціалу регіонів. Ринок: формування економічного ладу. 2019. №3 (65). С. 132-139.
40. Гумеров А.В., Полюшко Ю.М., Фазлієва Є.П. Застосування кореляційно-регресійного аналізу у дослідженні взаємозв'язку основних показників виробничої діяльності підприємства. Горизонти економіки. 2019. №5 (51). С. 50-55.
41. Місуно П.І. Узагальнюючі показники ефективності використання основних засобів виробництва: новий підхід. Економічний аналіз: теорія та практика. 2005. № 1 (34). С. 37-42.
42. Петранцова Є.Б. Комплексна оцінка ефективності діяльності організації з урахуванням п'ятифакторної моделі рентабельності активів. Економічне середовище. 2015. №4 (14). С. 42-45.
43. Місуно П.І. Особливості застосування узагальнюючих показників у ретроспективному аналізі ефективності використання основних засобів виробництва. Довідник економіста 2007. № 7. С. 58-61.

44. Тахумова О.В., Іванова В.А., Кат С.А., Горбатовський С.К. Ефективність використання основних засобів у організаціях аграрної сфери. Вісник МДУ. 2018. № 3. С. 179-185.

45. Нормова Т.А. Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства. Надзвичайні ситуації: промислова та екологічна безпека. 2013. № 1-2 (13-14). С. 112–116